

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2020. gada 7. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (EK) Nr. 44/2001 – 1. panta 1. punkts – Jēdzieni “civillietas un komercietas” un “administratīvas lietas” – Piemērošanas joma – Sabiedrību darbības, kas ir saistītas ar kuģu klasifikāciju un sertifikāciju – *Acta iure imperii* un *acta iure gestionis* – Publiskās varas prerogatīvas – Imunitāte pret tiesvedību

Lietā C-641/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Genova* (Dženovas tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 28. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 12. oktobrī, tiesvedībā

LG u.c.

pret

Rina SpA,

Ente Registro Italiano Navale,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], kas pilda pirmās palātas tiesneses funkcijas, tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un K. Toadere [*C. Toader*] (referente),

ģenerālvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 18. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- LG u.c. vārdā – *R. Ambrosio, S. Commodo, S. Bertone, M. Bona, A. Novelli* un *F. Pocar, avvocati, C. Villacorta Salis, abogado, J.-P. Bellecave*, advokāts, kā arī *N. Taylor, solicitor*,
- *Rina SpA* un *Ente Registro Italiano Navale* vārdā – *G. Giacomini, F. Siccardi, R. Bassi, M. Campagna, T. Romanengo, F. Ronco* un *M. Giacomini, avvocati*,
- Francijas valdības vārdā – *D. Colas* un *D. Dubois*, kā arī *E. de Moustier*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Heller*, kā arī *S. L. Kalēda* un *L. Malferrari*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 14. janvāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 1. panta 1. punktu un 2. pantu, kas aplūkoti kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/15/EK (2009. gada 23. aprīlis) par kopīgiem noteikumiem un standartiem attiecībā uz organizācijām, kas pilnvarotas veikt kuģu inspekcijas un apskates, un attiecīgajām darbībām, kuras veic valsts administrācijas jūras lietu jomā (OV 2009, L 131, 47. lpp.), 16. apsvērumu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp LG u.c. un *Rina SpA* un *Ente Registro Italiano Navale* (turpmāk tekstā kopā – “sabiedrības *Rina*”) par pēdējo minēto izmaksājamo kompensāciju sakarā ar civiltiesisko atbildību par LG u.c. ciesto mantisko un nemantisko kaitējumu sakarā ar kuģa *Al Salam Boccaccio '98* nogrimšanu, kas notika Sarkanajā jūrā laikā no 2006. gada 2. līdz 3. februārim.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija, kas parakstīta 1982. gada 10. decembrī Montegobejā (turpmāk tekstā – “Montegobejas konvencija”), stājās spēkā 1994. gada 16. novembrī. Eiropas Kopienas vārdā Konvencija tika apstiprināta ar Padomes Lēmumu 98/392/EK (1998. gada 23. marts) (OV 1998, L 179, 1. lpp.).
- 4 Saskaņā ar šīs konvencijas 90. pantu “Kuģošanas tiesības” “katrai valstij [..] ir tiesības uz to, lai kuģi ar tās karogu kuģotu atklātā jūrā”.
- 5 Minētās konvencijas 91. pantā “Kuģu valstiskā piederība” ir paredzēts:
“1. Katra valsts nosaka noteikumus, uz kādiem tā piešķir savu valstisko piederību kuģiem, reģistrē kuģus savā teritorijā un piešķir tiesības kuģot ar savu karogu. Kuģiem ir tās valsts piederība, ar kuras karogu tiem ir tiesības kuģot. [..]
2. Katra valsts tiem kuģiem, kuriem tā piešķirusi tiesības kuģot ar savu karogu, izsniedz šim nolūkam dokumentus.”
- 6 Montegobejas konvencijas 94. panta 1. un 3.–5. punktā ir noteikts:
“1. Katra valsts efektīvi realizē jurisdikciju un kontroli pār kuģiem, kas kuģo ar tās karogu, administratīvajos, tehniskajos un sociālajos jautājumos.
[..]

3. Katra valsts veic vajadzīgos pasākumus attiecībā uz kuģiem, kas kuģo ar tās karogu, lai nodrošinātu drošību jūrā, jo īpaši attiecībā uz:

a) kuģa būvniecību un aprīkojumu un tā [kuģošanas spēju];

[..].

4. Šie pasākumi ietver pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka:

a) pirms to reģistrēšanas reģistrā un vēlāk ar atbilstošiem intervāliem katru kuģi pārbauda kvalificēts jūras inspektors un ka uz kuģa ir jūras kartes, jūras publikācijas, aprīkojums un kuģošanas instrumenti, kas nepieciešami kuģošanas drošībai;

[..].

5. Veicot 3. un 4. punktā minētos pasākumus, katra valsts ievēro vispārpieņemtos starptautiskos noteikumus, procedūras un praksi un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību.”

7 Šajā kontekstā Starptautiskās konvencijas par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras, kas noslēgta 1974. gada 1. novembrī Londonā (turpmāk tekstā – “SOLAS konvencija”), kurai visas dalībvalstis ir līgumslēdzējas puses, galvenais mērķis ir precizēt minimālās normas attiecībā uz kuģu būvniecību, aprīkošanu un ekspluatāciju, kas ir saderīgas ar to drošību.

8 Saskaņā ar šīs konvencijas II-1. nodaļas A-1. daļas 3.1. noteikumu kuģus projektē, būvē un uztur atbilstoši strukturālajām, mehāniskajām un elektriskajām prasībām, ko nosaka klasificēšanas sabiedrība, kuru administrācija, proti, atbilstoši minētās konvencijas tekstam – valsts, ar kuras karogu kuģim ir atļauts kuģot, valdība, ir atzinusi saskaņā ar XI nodaļas 1. noteikumu, vai piemērojamiem administrācijas valsts standartiem, kas paredz līdzvērtīgu drošības līmeni.

9 SOLAS konvencijas I nodaļā ietvertajā 6. noteikumā ir noteikts:

“a) Ciktāl kuģu inspekcija un apskate attiecas uz šo noteikumu izpildi un atbrīvošanu no tiem, to veic administrācijas amatpersonas. Tomēr administrācija var uzticēt inspekcijas un apskates inspektoriem, kurus ieceļ šim nolūkam, vai administrācijas atzītām organizācijām.

b) Administrācija, kas izvirza inspektoros vai atzīst organizācijas, kuras var veikt inspekciju un apskates saskaņā ar a) punktu, jebkuru iecelto vai atzīto organizāciju pilnvaro vismaz:

i) pieprasīt kuģa remontu;

ii) veikt inspekciju un apskates, ja to pieprasa ostas valsts attiecīgās iestādes.

Administrācija Organizācijai paziņo ieceltajiem inspektoriem vai atzītajām organizācijām piešķirtās īpašās pilnvaras un nosacījumus.

c) Ja ieceltais inspektors vai atzītā organizācija konstatē, ka kuģa vai tā aprīkojuma stāvoklis būtiski neatbilst informācijai, kas sniegta apliecībā, vai ir tāds, ka, dodoties jūrā, ir apdraudēts pats kuģis vai personas, kas uz tā atrodas, šis inspektors vai organizācija tūlīt pieprasa veikt labošanas pasākumu un attiecīgi par to paziņo administrācijai. Ja šāds labošanas pasākums netiek veikts, jāanulē attiecīgā apliecība, un par to tūlīt paziņo administrācijai, [..].

d) Katrā ziņā administrācija pilnībā garantē inspekcijas un apskates pabeigtību un efektivitāti un apņemas nodrošināt pasākumus, kas vajadzīgi šā pienākuma veikšanai.”

Savienības tiesības

Regula Nr. 44/2001

- 10 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punktu “šo regulu piemēro civillietās un komercietās neatkarīgi no tiesas iestādes [rakstura]. To, cita starpā, nepiemēro ieņēmumu, muitas vai ar administratīviem jautājumiem saistītās lietās”.
- 11 Šīs regulas 2. panta 1. punktā ir paredzēts:
- “Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā.”

Direktīva 2009/15

- 12 Direktīvas 2009/15 16. apsvērumā ir paredzēts:
- “Kad atzītā organizācija, tās inspektori vai tehniskais personāls administrācijas vārdā izsniedz atbilstīgās apliecības, dalībvalstīm attiecībā uz šīm nodotajām pilnvarām būtu jāapsver iespēja attiecināt tādas pašas juridiskās garantijas un tiesisko aizsardzību, tostarp arī attiecīgu aizsardzības darbību īstenošanu, izņemot imunitāti, kas ir prerogatīva, kuru var ierosināt tikai dalībvalstis kā neatņemamu suverenitātes sastāvdaļu, un kuru tādēļ nevar nodot ar pilnvaru.”
- 13 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:
- “Šajā direktīvā ir noteikti pasākumi, kas jāizpilda dalībvalstīm attiecībā ar organizācijām, kuras pilnvarotas veikt inspekciju, apskati un kuģu sertifikāciju atbilstīgi starptautiskajām konvencijām par drošību jūrā un jūras piesārņojuma novēršanu, un ar ko vienlaikus atbalsta pakalpojumu sniegšanas brīvības mērķi. Tas ietver arī drošības prasību izstrādi un īstenošanu attiecībā uz kuģu korpusu, mehānismiem, kā arī elektriskajām un vadības iekārtām starptautisko konvenciju darbības jomā.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 14 LG u.c., cietušo un pasažieru ģimenes locekļi, kuri ir pārdzīvojuši kuģa *Al Salam Boccaccio* ‘98 nogrimšanu Sarkanajā jūrā, kura notika laikā no 2006. gada 2. līdz 3. februārim un kurā bija vairāk nekā 1000 cietušo, cēla prasību *Tribunale di Genova* (Dženovas tiesa, Itālija) pret kuģa klasifikācijas un sertifikācijas sabiedrībām *Rina*, kuru juridiskā adrese ir Dženovā.
- 15 LG u.c. prasa atlīdzināt mantisko un nemantisko kaitējumu, kas izriet no sabiedrību *Rina* iespējamās civiltiesiskās atbildības, norādot, ka minētā kuģa klasifikācijas un sertifikācijas darbības, kuras sabiedrības *Rina* veica saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar Panamas Republiku, lai šis pats kuģis iegūtu šīs valsts karogu, ir izraisījušas minēto nogrimšanu.
- 16 Sabiedrības *Rina*, atsaucoties uz starptautisko tiesību principu par ārvalstu imunitāti pret tiesvedību, norāda uz iesniedzējtiesas jurisdikcijas neesamību. It īpaši šīs sabiedrības uzskata, ka klasifikācijas un sertifikācijas darbības, ko tās veica, tika veiktas uz Panamas Republikas deleģējuma pamata un līdz ar to tās esot deleģējošās valsts suverēnās prerogatīvas izpausme.
- 17 Turpretim LG u.c. uzskata – ņemot vērā, ka sabiedrību *Rina* juridiskā adrese ir Itālijā un ka pamatlietai ir civiltiesisks raksturs Regulas Nr. 44/2001 1. panta izpratnē, Itālijas tiesām esot jurisdikcija saskaņā ar šīs regulas 2. panta 1. punktu. Turklāt LG u.c. uzskata, ka sabiedrību *Rina* norādītais izņēmums

attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību neattiecas uz darbībām, ko reglamentē tehniskie noteikumi, kuriem nav diskrecionāra rakstura un kuri katrā ziņā nav saistīti ar valsts politiska rakstura izvēlēm un prerogatīvām.

- 18 Iesniedzējtiesai ir šaubas par Itālijas tiesu jurisdikciju, jo, lai gan nav strīda par to, ka sabiedrību *Rina* juridiskā adrese ir Itālijā, tās esot rīkojušās uz Panamas Republikas deleģējuma pamata.
- 19 Šajā ziņā minētā tiesa savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu atsaucas uz *Corte costituzionale* (Konstitucionālā tiesa, Itālija) un *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) judikatūru imunitātes pret tiesvedību jomā. Saskaņā ar šo augstāko tiesu judikatūru imunitātes pret tiesvedību atzīšana ir izslēgta tikai attiecībā uz tādām ārvalstu darbībām, kas izpaužas kā kara noziegumi un noziegumi pret cilvēci, vai ja šāda atzīšana apdraud tiesību aizsardzības tiesā principu.
- 20 Šādos apstākļos *Tribunale di Genova* (Dženovas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkts un 2. panta 1. punkts] – arī ņemot vērā Hartas 47. pantu, [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”)] 6. panta 1. punktu un Direktīvas 2009/15 16. apsvērumu – ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem ir izslēgts, ka saistībā ar tiesvedību, kas ierosināta, lai panāktu, ka tiek atlīdzināts kaitējums, kuru ir radījusi nāve, un kaitējums personām, ko izraisījusi pasažieru prāmja bojāeja, un kurā ir norādīts uz civiltiesisku atbildību par neatļautu darbību/kvazideliktu, dalībvalsts tiesa var noliegt savas jurisdikcijas pastāvēšanu, atzīstot imunitāti pret tiesvedību iestādēm un privāto tiesību juridiskajām personām, kuras veic klasificēšanas un/vai sertificēšanas darbības un kurām ir birojs attiecīgajā dalībvalstī, ja šīs klasificēšanas un/vai sertificēšanas darbības tās veic kādas ārpus Kopienas esošas [trešās] valsts vārdā?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

- 21 Rakstveida apsvērumos sabiedrības *Rina* norāda, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams. Šajā ziņā tās būtībā apgalvo, ka Regulas Nr. 44/2001 tiesību normu interpretācijai nav nozīmes saistībā ar lēmumu par pamatlietā izvirzīto iebildi par imunitāti pret tiesvedību, par kuru iesniedzējtiesai būtu bijis jālemj pirms lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas Tiesā, lai noteiktu tās iespējamo jurisdikciju. Turklāt sabiedrības *Rina* uzskata, ka Regula Nr. 44/2001 pamatlietai neesot piemērojama *ratione materiae*, jo šajā gadījumā runa ir par prasību, kuras pamatā ir publiskās varas akts, ar ko pietiek, lai prasība tiktu izslēgta no šīs regulas piemērošanas jomas.
- 22 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi atbilstoši pašas noteiktajam tiesiskajam regulējumam un faktiskajiem apstākļiem un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas ir nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, 29. punkts).
- 23 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pastāv reāla un tieša saikne starp Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punktu, kura interpretāciju lūdz iesniedzējtiesa, un pamatlietu. Šī interpretācija ir nepieciešama, lai saskaņā ar šīs regulas 2. panta 1. punktu noteiktu šīs tiesas jurisdikciju izskatīt šo strīdu.

- 24 Iebildums par minētās regulas nepiemērojamību pamatlietai attiecas nevis uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, bet gan uz uzdotā jautājuma būtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 4. jūlijs, *Kirschstein*, C-393/17, EU:C:2019:563, 28. punkts).
- 25 Turklāt ir jāatgādina, ka Regula Nr. 44/2001 ir piemērojama ne tikai tad, ja strīds attiecas uz vairākām dalībvalstīm, bet arī tad, ja tas attiecas uz vienu dalībvalsti, ja pastāv pārrobežu elements trešās valsts iesaistīšanās dēļ. Šī situācija var radīt jautājumus par tiesu starptautiskās jurisdikcijas noteikšanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 1. marts, *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, 24.–27. punkts, un 2016. gada 17. marts, *Taser International*, C-175/15, EU:C:2016:176, 20. punkts).
- 26 No tā izriet, ka prejudiciālais jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 27 Ar savu prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība par zaudējumu atlīdzību, kas celta pret privāto tiesību juridiskām personām, kuras veic kuģu klasifikāciju un sertifikāciju trešās valsts vārdā un uz to deleģējuma pamata, ietilpst jēdzienā “civillietas un komerclietas” šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to – šīs regulas piemērošanas jomā, un šādā gadījumā, ka starptautisko paražu tiesību princips attiecībā uz valstu imunitāti pret tiesvedību nepieļauj, ka valsts tiesa, kurā ir celta prasība, īsteno minētajā regulā paredzēto jurisdikciju.
- 28 Šajā ziņā, lai sniegtu lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai, pirmkārt, ir jānosaka jēdzienu “civillietas un komerclietas” un “administratīvie jautājumi” Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkta izpratnē interpretācija, ņemot vērā sabiedrību *Rina* veiktās klasifikācijas un sertifikācijas darbības, lai noteiktu, vai saskaņā ar šīs regulas 2. panta 1. punktu Itālijas tiesām ir jurisdikcija, un, otrkārt, ir jāpārbauda, kādas sekas ir iespējamai imunitātes pret tiesvedību atzīšanai tādām privāto tiesību iestādēm kā sabiedrības *Rina*, lai īstenotu minēto regulu un it īpaši lai īstenotu jurisdikciju, kas iesniedzējtiesai ir saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 2. panta 1. punktu.
- 29 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punktu tās piemērošanas jomā ietilpst tikai jēdziens “civillietas un komerclietas”. To – citastarp – nepiemēro ieņēmumu, muitas vai ar administratīviem jautājumiem saistītās lietās.
- 30 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai pēc iespējas nodrošinātu tiesību un pienākumu, kas dalībvalstīm un ieinteresētajām personām izriet no Regulas Nr. 44/2001, vienlīdzību un vienveidību, jēdziens “civillietas un komerclietas” nav jāinterpretē kā vienkārša atsauce uz vienas vai otras attiecīgās valsts tiesībām. Šis jēdziens ir jāuzskata par autonomu jēdzienu, kas jāinterpretē, atsaucoties, pirmkārt, uz šīs regulas mērķiem un sistēmu un, otrkārt, uz vispārējiem principiem, kuri izriet no visu valstu tiesību sistēmām (spriedums, 2014. gada 23. oktobris, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, 24. punkts).
- 31 Otrkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, kā tas it īpaši ir noteikts Regulas Nr. 44/2001 7. apsvērumā, Savienības likumdevēja nodoms ir bijis izmantot plašu šīs regulas 1. panta 1. punktā ietvertā jēdziena “civillietas un komerclietas” izpratni un līdz ar to plašu tās piemērošanas jomu (spriedums, 2019. gada 6. februāris, NK, C-535/17, EU:C:2019:96, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Treškārt, ir jānorāda, ka, lai noteiktu, vai kāds jautājums ietilpst vai neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, ir jāpārbauda apstākļi, kas raksturo tiesiskās attiecības starp lietas dalībniekiem vai tiesvedības priekšmetu (spriedums, 2014. gada 23. oktobris, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, 26. punkts).

- 33 Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai gan noteiktas tiesvedības starp valsts iestādi un privāttiesību subjektu var ietilpt Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, ja prasība tiesā attiecas uz *iure gestionis* veiktām darbībām, tā tas nav gadījumā, ja valsts iestāde rīkojas, īstenojot publisko varu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 23. oktobris, *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Ja kāds lietas dalībnieks īsteno publiskās varas prerogātas, izmantojot plašākas pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normām, kas ir piemērojamas attiecībām starp privātpersonām, tas izslēdz šādu lietu no “civillietu un komercietu” kategorijas Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2009. gada 28. aprīlis, *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Lai noteiktu, vai strīds attiecas uz darbībām, kas ir veiktas, īstenojot publisko varu, ir jāizvērtē celtās prasības pamats un tās celšanas kārtība (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 11. aprīlis, *Sapir* u.c., C-645/11, EU:C:2013:228, 34. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2013. gada 12. septembris, *Sunico* u.c., C-49/12, EU:C:2013:545, 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 36 Šajā ziņā, kā izriet no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, LG u.c. celtā prasība ir pamatota ar Itālijas Civilt kodeksa 2043., 2049., 2050. un 2055. pantu, kas reglamentē ārpuslīgumisko atbildību, kā arī šī kodeksa 1218. un 1228. pantu par līgumisko atbildību par drošības pienākumu neizpildi.
- 37 Turklāt ir jānosaka, vai minētās kuģu klasifikācijas un sertifikācijas darbības, ko veic sabiedrības *Rina*, pamatojoties uz Panamas Republikas deleģējumu un tās vārdā, ņemot vērā to saturu, ietilpst publiskās varas prerogātu īstenošanā.
- 38 LESD 267. pantā paredzētajā procedūrā iesniedzējtiesai, nevis Tiesai šajā ziņā ir juridiski jākvalificē šīs darbības. Tomēr, lai šai tiesai sniegtu lietderīgu atbildi, ir jānorāda šādi fakti.
- 39 Šajā ziņā, kā secinājumu 67.–70. punktā būtībā ir norādījis ģenerālvokāts, tādos apstākļos kā pamatlietā nav nozīmes tam, ka noteiktas darbības ir veiktas, pamatojoties uz valsts deleģējumu, jo Tiesa šajā ziņā ir nospriedusi – tas vien, ka noteiktas pilnvaras ir deleģētas ar publiskās varas aktu, nenozīmē, ka šīs pilnvaras tiek īstenotas *iure imperii* (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 9. marts, *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, 35. punkts).
- 40 Šādam secinājumam nav pretrunā fakts, ka minētās klasifikācijas un sertifikācijas darbības sabiedrības *Rina* veica Panamas Republikas vārdā un interesēs. Tiesa jau ir nospriedusi, ka darbība valsts vārdā ne vienmēr nozīmē publiskās varas īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1993. gada 21. aprīlis, *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, 21. punkts).
- 41 Kā savos apsvērumos norāda LG u.c., fakts, ka noteiktām darbībām ir publisks mērķis, pats par sevi nav pietiekams elements, lai šīs darbības kvalificētu par “veiktām *iure imperii*”, jo tās neatbilst pārmērīgu pilnvaru īstenošanai, ņemot vērā tiesību normas, kas ir piemērojamas attiecībās starp privātpersonām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1993. gada 21. aprīlis, *Sonntag*, C-172/91, EU:C:1993:144, 22. punkts). Lai gan sabiedrību *Rina* darbības mērķis ir nodrošināt kuģa pasažieru drošību, tas nenozīmē, ka to darbība ir saistīta ar publiskās varas prerogātu īstenošanu.
- 42 Tāpat tas, ka, ņemot vērā darbību mērķi, noteiktas darbības tiek veiktas valsts interesēs, pats par sevi nenozīmē, ka pamatlietā aplūkotās darbības tiek veiktas, īstenojot publisko varu šī sprieduma 34. punktā minētās judikatūras izpratnē, jo atbilstīgais kritērijs ir tādu pilnvaru izmantošana, kuras ir plašākas, ņemot vērā attiecībās starp privātpersonām piemērojamos noteikumus.
- 43 Lai noskaidrotu, vai tas tā ir, ir jānorāda, ka klasifikācijas un sertifikācijas darbības ir reglamentētas starptautiskajās konvencijās jūras drošības un jūras piesārņojuma novēršanas jomā, piemēram, Montegobejas konvencijā un SOLAS konvencijā. Precīzāk, kuģu klasifikācijas darbība izpaužas kā sertifikāta izsniegšana, ko veic rēdera izraudzīta klasifikācijas sabiedrība. Šis sertifikāts apliecina, ka

kuģis ir projektēts un izgatavots atbilstoši klašu noteikumiem, ko šī sabiedrība ir noteikusi atbilstoši Starptautiskās Jūras organizācijas (SJO) paredzētajiem principiem. Klasifikācijas sertifikāta saņemšana ir priekšnosacījums reglamentējošai sertifikācijai, kas notiek pēc tam, kad rēderis ir izvēlējis karoga valsti.

- 44 Sertifikācijas darbība izpaužas kā reglamentējoša sertifikāta izsniegšana, ko veic karoga valsts vai tās vārdā kāda no minētās valsts iestādēm, kuras tā ir pilnvarojusi veikt pārbaudes, kā arī noteiktu dokumentu un sertifikātu izsniegšana saskaņā ar SOLAS konvenciju. Klasifikācijas un sertifikācijas darbības bieži veic viena un tā pati sabiedrība.
- 45 Saskaņā ar Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem klasifikācijas un sertifikācijas darbības sabiedrības *Rina* veica par atlīdzību un saskaņā ar privāto tiesību tirdzniecības līgumu, kas bija noslēgts tieši ar kuģa *Al Salam Boccaccio '98* rēderi, saskaņā ar kuru sabiedrību *Rina* sniegtie pakalpojumi bija saistīti tikai ar to, lai konstatētu, ka pārbaudītais kuģis atbilst piemērojamajos tiesību aktos noteiktajām prasībām, un apstipriņošanas atbildes gadījumā – lai izsniegtu atbilstošus sertifikātus. Turklāt no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka piemērojamo tehnisko prasību interpretācija un izvēle bija rezervēta Panamas Republikas iestādēm.
- 46 Šajā ziņā no Montegobejas konvencijas, kuras interpretācija ir Tiesas kompetencē, 91. panta un 94. panta 3. un 5. punkta izriet (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 24. jūnijs, *Commune de Mesquer*, C-188/07, EU:C:2008:359, 85. punkts, un 2018. gada 11. jūlijs, *Bosphorus Queen Shipping*, C-15/17, EU:C:2018:557, 44. punkts), ka valstīm ir jāparedz nosacījumi, kuriem tās pakļauj kuģus karoga iegūšanai, un ir jāveic pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu drošību jūrā, it īpaši attiecībā uz kuģa būvniecību un aprikojumu un tā kuģošanas spēju.
- 47 Tādējādi tādu pilnvaroto iestāžu kā sabiedrību *Rina* uzdevums ir pārbaudīt kuģi atbilstoši piemērojamajās tiesību normās paredzētajām prasībām, kas attiecīgā gadījumā var izraisīt sertifikāta atsaukšanu tā neatbilstības šīm prasībām dēļ. Tomēr, kā secinājumu 95. punktā ir uzsvēris ģenerālvokāts, šāda atsaukšana neizriet no minēto pilnvaroto iestāžu, kuras rīkojas atbilstoši iepriekš noteiktam tiesiskajam regulējumam, lēmumu pieņemšanas pilnvarām. Ja pēc sertifikāta atsaukšanas kuģis vairs nevar veikt kuģošanu, tas ir soda dēļ, kas – kā sabiedrības *Rina* to atzina tiesas sēdē – ir noteikts likumā.
- 48 Turklāt no SOLAS konvencijas I nodaļas 6. noteikuma c) un d) punkta izriet, ka kuģa neatbilstības gadījumā pilnvarotā iestāde informē attiecīgās valsts iestādes, kuras joprojām ir atbildīgas un ir nodrošinājušas pilnīgu pārbaudes un apmeklējuma izpildi un efektivitāti, un tām ir jāapņemas veikt nepieciešamos pasākumus.
- 49 No iepriekš minētā izriet, ka, neskarot pārbaudes, kas ir jāveic iesniedzējtiesai, tādas klasifikācijas un sertifikācijas darbības, kādas sabiedrības *Rina* veica uz kuģa *Al Salam Boccaccio '98* uz Panamas Republikas deleģējuma pamata un tās vārdā, nevar tikt uzskatītas par tādām, kas veiktas, istenojot publiskās varas prerogatīvas Savienības tiesību izpratnē, un tādējādi prasība par zaudējumu atlīdzību, kuras priekšmets ir minētās darbības, ietilpst jēdzienā “civilietas un komerclietas” Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkta izpratnē un ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā.
- 50 Turklāt, veicot plašāku sistēmisku interpretāciju, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā sertifikācijas darbības, ko veic sabiedrības, kuras ir sertifikācijas organizācijas, neietilpst LESD 51. pantā paredzētajā izņēmumā, jo šīs sabiedrības ir peļņas uzņēmumi, kuri savu darbību veic konkurences apstākļos un kuriem nav nekādu lēmumu pieņemšanas pilnvaru, kas ir saistītas ar publiskās varas prerogatīvu īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūnijs, *Rina Services* u.c., C-593/13, EU:C:2015:399, 16.–21. punkts).

- 51 Proti, Tiesa no izņēmuma saistībā ar publiskās varas īstenošanu LESD 51. panta izpratnē ir izslēgusi to privāto tiesību subjektu darbību, kuru uzdevums ir pārbaudīt un apliecināt likumā paredzētos nosacījumus, kurus ir noteikuši uzņēmumi, kas veic publiskos būvdarbus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 12. decembris, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, 50. punkts).
- 52 Konkrētāk, sertifikācijai pakļauto uzņēmumu tehniskās un finansiālās kapacitātes un personu, kurām tiek izsniegts sertifikāts, deklarāciju, sertifikātu un iesniegto dokumentu ticamības un satura pārbaude, ko veic šīs sabiedrības, nevar tikt uzskatīta par patstāvīga lēmuma pieņemšanas darbību, kas piemīt valsts varas prerogatīvu īstenošanai, jo šo pārbaudi, kura tiek veikta tiešā valsts uzraudzībā, pilnībā nosaka valsts tiesiskais regulējums (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 12. decembris, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, 54. punkts, un pēc analogijas spriedumus, 2009. gada 22. oktobris, Komisija/Portugāle, C-438/08, EU:C:2009:651, 41. punkts, kā arī 2015. gada 15. oktobris, *Gruppo Itevelsa u.c.*, C-168/14, EU:C:2015:685, 56. punkts).
- 53 Iesniedzējtiesa ir paudusi šaubas par sabiedrību *Rina* minētā izņēmuma, kas izriet no starptautisko paražu tiesību principa attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību, ietekmi uz Regulas Nr. 44/2001 piemērojamību pamatlietā, lai noteiktu, vai, atzīstot minēto imunitāti tādēļ, ka minētās sabiedrības veic klasifikācijas un sertifikācijas darbības, valsts tiesa, kura izskata lietu, var atteikties izskatīt strīdu.
- 54 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka noteikumi, kas veido starptautisko paražu tiesību izpausmi, paši par sevi ir saistoši Savienības iestādēm un ir daļa no Savienības tiesību sistēmas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1998. gada 16. jūnijs, *Racke*, C-162/96, EU:C:1998:293, 46. punkts; 2010. gada 25. februāris, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, 42. punkts, kā arī 2014. gada 23. janvāris, *Manzi un Compagnia Naviera Orchestra*, C-537/11, EU:C:2014:19, 39. punkts).
- 55 Tomēr valsts tiesai, kas īsteno Savienības tiesības, piemērojot Regulu Nr. 44/2001, ir jāizpilda no Hartas 47. panta izrietošās prasības (spriedums, 2016. gada 25. maijs, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, 44. punkts). Līdz ar to šajā gadījumā iesniedzējtiesai būs jāpārlicinās, ka tad, ja tā apmierinātu iebildi par imunitāti pret tiesvedību, LG u.c. netiktu liegtas to tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā, kas ir viens no Hartas 47. pantā ietvertu tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā elementiem.
- 56 Jānorāda – Tiesa jau ir nospriedusi, ka valstu imunitāte pret tiesvedību ir nostiprināta starptautiskajās tiesībās un ir balstīta uz principu *par in parem non habet imperium*, jo valsts nevar tikt pakļauta citas valsts tiesai. Tomēr pašreizējā starptautiskās prakses situācijā šai imunitātei nav absolūtas vērtības, bet tā parasti tiek atzīta, ja strīds attiecas uz suverēnām darbībām, kas veiktas *iure imperii*. To savukārt var izslēgt, ja prasība tiesā attiecas uz aktiem, kas nav saistīti ar publisko varu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Mahamdia*, C-154/11, EU:C:2012:491, 54. un 55. punkts).
- 57 Šajā gadījumā, kā ģenerālvokāts ir uzsvēris secinājumu 108.–128. punktā, tādu privāttiesību subjektu kā sabiedrību *Rina* imunitāte pret tiesvedību saistībā ar kuģu klasifikācijas un sertificēšanas darbībām netiek vispārīgi atzīta, ja tās nav veiktas *iure imperii* starptautisko tiesību izpratnē.
- 58 Līdz ar to ir jāuzskata, ka starptautisko paražu tiesību principam attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību nav pretrunā Regulas Nr. 44/2001 piemērošana tiesvedībā par zaudējumu atlīdzību, kas ir ierosināta pret tādām privāttiesību iestādēm kā sabiedrības *Rina* saistībā ar klasifikācijas un sertifikācijas darbībām, kuras veiktas uz trešās valsts deleģējuma pamata un tās vārdā, ja tiesa, kas izskata lietu, konstatē, ka šādas iestādes nav īstenojušas publiskās varas prerogatīvas starptautisko tiesību izpratnē.
- 59 Turklāt, lai gan nav strīda par to, ka Direktīva 2009/15 pamatlietā nav piemērojama, jo tā attiecas tikai uz dalībvalstīm, tās 16. apsvēruma, kas ir ietverts iesniedzējtiesas uzdotajā prejudiciālajā jautājumā, apstiprina Savienības likumdevēja gribu piešķirt ierobežotu nozīmi starptautisko paražu tiesību principa interpretācijai attiecībā uz imunitāti pret tiesvedību saistībā ar kuģu klasifikācijas un sertificēšanas darbībām. Saskaņā ar minēto apsvērumu, kad atzītā organizācija, tās inspektori vai

tehniskais personāls administrācijas vārdā izsniedz atbilstīgos sertifikātus, dalībvalstīm saistībā ar šīm deleģētajām darbībām būtu jāapsver iespēja uz tām attiecināt tādas pašas juridiskās garantijas un tiesisko aizsardzību, tostarp arī attiecīgu aizsardzības darbību īstenošanu, izņemot imunitāti, kas ir prerogatīva, kuru var ierosināt tikai dalībvalstis kā neatņemamu suverenitātes sastāvdaļu, un ko tādēļ nevar deleģēt.

- 60 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība par zaudējumu atlīdzību, kas ir celta pret privāttiesību juridiskām personām, kuras veic kuģu klasifikācijas un sertifikācijas darbību trešās valsts vārdā un uz tās deleģējuma pamata, ietilpst jēdzienā “civilietas un komerclietas” šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to šīs regulas piemērošanas jomā, ja šī darbība netiek veikta atbilstoši publiskās varas prerogatīvām Savienības tiesību izpratnē, un tas ir jānoskaidro iesniedzējtiesai. Starptautisko paražu tiesību princips par imunitāti pret tiesvedību neliedz valsts tiesai, kas izskata lietu, īstenojot minētajā regulā paredzēto tiesas jurisdikciju strīdā par šādu prasību, ja šī tiesa konstatē, ka šādas iestādes nav īstenojušas publiskās varas prerogatīvas starptautisko tiesību izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 61 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civilietās un komerclietās 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība par zaudējumu atlīdzību, kas celta pret privāttiesību juridiskām personām, kuras veic kuģu klasifikācijas un sertifikācijas darbību trešās valsts vārdā un uz tās deleģējuma pamata, ietilpst jēdzienā “civilietas un komerclietas” šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to šīs regulas piemērošanas jomā, ja šī darbība netiek veikta atbilstoši publiskās varas prerogatīvām Savienības tiesību izpratnē, un tas ir jānoskaidro iesniedzējtiesai. Starptautisko paražu tiesību princips par imunitāti pret tiesvedību neliedz valsts tiesai, kas izskata lietu, īstenojot minētajā regulā paredzēto tiesas jurisdikciju strīdā par šādu prasību, ja šī tiesa konstatē, ka šādas iestādes nav īstenojušas publiskās varas prerogatīvas starptautisko tiesību izpratnē.

[Paraksti]